

aridez expresiva de alguna imágenes y su decantamiento metafísico— tiñe sus últimos poemas de humanísima comprensión».²²

Joaquim Marco i jo ens vèiem bastantes vegades al seu barri, el Raval. Sempre que quedàvem a dinar ho fèiem a Ca l'Estevet, al carrer Valdonzella. Les sobretauls solien ser llargues, però el darrer cop vam sortir a passejar. Vam recórrer uns metres fins arribar al carrer del Tigre cantonada amb La Paloma, on havia nascut el seu entranyable Sergio Beser, a uns metres d'on ho havia fet ell mateix i prop d'on van néixer Manuel Vázquez Montalbán, i una dècada més tard, els germans Terenci i Anna Maria Moix. La millor davantera literària que ha tingut mai el Barri Xino, avui, calamitosament per nosaltres, tots morts. Jo els vaig conèixer a tots quan a la Universitat dedicava bastant de temps a la lluita contra la *Ley de Autonomía Universitaria* de la UCD, que era l'epicentre d'un moviment antifeixista assembleari que durant un parell d'anys vaig conèixer bé perquè era el delegat dels alumnes de la Facultat. Joaquim Marco no era al grup de professors que ens recolzava, tampoc li ho vam demanar. Sí que ho van fer Lali Vintró, Sebastià Serrano o Gabriel Oliver, el degà, que, encara que estava a favor nostre, no podia estar-ho a causa del seu càrrec, tot i que els seus bons oficis ens van ajudar sensiblement a guanyar algunes batalles internes, de les quals ja ningú es recorda, i ho entenc, perquè al capdavant no van servir per a res.

Aquella darrera vegada que vaig passejar amb Joaquim Marco, li ho vaig recordar. Li deia que jo també havia comprovat el desencís que representa haver malgastat tant de temps a lluitar a favor de l'enemic, a guanyar guerres al final aparatosament perdudes, i que tenia raó. Encara que guanyis, perds. Aquesta vegada, la definitiva, tenia raó. Ja ni esperança ens queda que el gènere humà, l'administració del món i la salut del planeta siguin com l'haviem somiat quan tots érem capitans d'un destí just, alegre i noble en recerca de la llibertat, la igualtat i la fraternitat. He de reconèixer que també en això la va encertar, que només ens queda l'amor i la poesia, perquè «La poesia ha sido, es y será la otra vida libre, la más apasionante y arriesgada libertad del hombre en sus palabras»,²³ diu Joaquim Marco, el mestre i amic, amb la saviesa del vençut.

Jordi VIRALLONGA

JOAN JULIÀ-MUNÉ
(Cornellà de Terri, 1950 – Lleida, 2020)

Sempre hi era. Si passaves per davant del Laboratori de Fonètica, al vell edifici d'El Roser, pels passadissos, entrant o sortint de Secretaria, al renovat edifici de la Rambla d'Aragó, sempre hi era. Sempre tenia a punt un somriure o una història per explicar.

Joan Julià-Muné va néixer al veïnat d'Ermedàs, a Cornellà de Terri, l'11 d'octubre de 1950. Va preparar-se per al batxillerat amb Mn. Trullàs, rector de Cornellà, que li feia classes de llatí, i s'examinà de Preuniversitari a l'actual Institut Santiago Sobrequés de Girona el 1969; mentrestant, havia fet els tres cursos de Magisteri a Girona, anant amunt i avall amb els autobusos de la Teisa (G. Rigau, comunic. pers.), i el 1974 es llicencià en Filologia Hispànica a la Universitat Autònoma de Barcelona.

Inquiet, a Barcelona estudiava llengües (francès, anglès, alemany i rus), i entre el 1974 i el 1978 es va traslladar a Londres per seguir estudis a l'University College (UCL), amb professors com R. H. Robins, J. D. O'Connor, J. R. Baldwin o M. Ashby, d'on va sortir amb un Diploma in Linguistics (1976) i un *Master of Arts in Phonetics* (1978); fou aleshores també que va cursar xi-

22. PONT, Jaume / SALA-VALLDAURA, Josep Maria: *La poesia de Joaquín Marco*. Op. cit, p. 19.

23. MARCO, Joaquim (1976): Pròleg a *Poesía 1961-1975*. Barcelona: Ed. Plaza & Janes, 1976.

nès mandari a l'School of Oriental and African Studies, fet que deixaria una forta empremta en la seua vida i en la seua formació. El mateix 1978 arriba a l'Estudi General de Lleida per impartir docència en Lingüística catalana, com a ell li agradava dir. Assisteix als primers congressos i realitza diferents estades curtes de recerca (Copenhague, Ciutat de Palma, Londres, Ais de Provença); i, amb un jove Víctor Siurana, porten la delegació lleidatana del Col·legi de Doctors Llicenciats en Filosofia i Lletres fins la tardor del 1982.

I fou aquell curs 1982-1983 quan inicià a la Facultat la constitució del Laboratori de Fonètica Experimental, coincidint amb el centenari del naixement i cinquantenari de la mort de Pere Barnils (1882-1993), que completà amb l'adquisició (amb el suport de la Diputació de Lleida) del fons de la Biblioteca Pere Barnils. Com ell solia recordar, fou el primer laboratori de fonètica d'una universitat catalana, equipat ben aviat a més amb un Apple MacIntosh de 128K i una impressora matricial, dues novetats de l'època adquirides pel mateix Julià el setembre de 1984; maquinari amb què va impulsar de forma pionera la impressió digital, que es va materialitzar en la revista *Folia Phonetica*, amb treballs provinents d'aquell mateix laboratori i d'arreu. Vaig assistir amb ell al curs d'introducció a la informàtica per a professors organitzat pel Centre de Càlcul de la Universitat de Barcelona el curs 83-84 (que suposaria un canvi en la vida de tots nosaltres), i em consta el seu entusiasme davant les possibilitats de la nova tecnologia, que tan bé va saber aprofitar. L'abril de 1985 va organitzar una estada als Estats Units, visitant els Laboratoris Haskins, diferents universitats californianes i la seu d'Apple Computer a Cupertino, d'on va tornar amb els primers programes de símbols fonètics per a ordinador, que va estar fent servir fins el 1997, i en els primers esbossos del *Diccionari de pronúncia del català nord-occidental*. Acostumava a dir que Lleida era per a ell el seu *far west*, en el sentit també de terra de pioners, i queda clar que va estendre des dels primers anys aquest gir idiomàtic a l'oest californià.

Durant aquella dècada va residir a Banyoles amb la seua mare, a la casa que havia fet construir perquè no quedés sola a pagès, amb els consegüents viatges a Lleida per docència i recerca; cosa que combinava amb algun viatge a Hong-Kong, i després durant un temps amb un pis que va compartir a Barcelona amb Lai Yok Lee, amb qui publicaria una recreació sinològica de quatre poemes de Li-Du, al darrer número dels *Quaderns de Ponent* (1983); més tard, ja va instal·lar-se definitivament a la ciutat de Lleida. Van ser anys de progrés acadèmic: la tesina sobre Pere Barnils (1982), que el va dur fins a Halle en un sorprenent viatge per l'Alemanya oriental que explicava amb devoció, i li va comportar obtenir el Premi Carles Rahola d'Assaig el 1984; la tesi doctoral *L'inici de la lingüística catalana: una aproximació epistolar* (1986), l'estudi de la correspondència rebuda per Antoni M. Alcover de lingüistes, polítics i intel·lectuals del moment, amb el suport de la beca Manuel de Montoliu de la Diputació de Tarragona (tesi que publicaria en dues parts, la primera el mateix 1986 i la segona el 2000, any en què sortiria la tesina sobre Pere Barnils ampliada i reestructurada); l'obtenció de la plaça de Titular d'Universitat l'octubre del 87; i la direcció i assessorament dels treballs dels primers joves investigadors: entre d'altres, Francesc Alamon, Miquel Àngel Pradilla i, entrant ja en els primers 90, Patrick Zabalbeascoa, Josefina Carrera i Imma Creus.

Quan els alumnes entraven al Laboratori de Fonètica, es trobaven amb una sèrie de boques (o figures articulatòries) que representaven sons determinats, que havien de ser desxifrats; el mestratge de Julià ho convertia en una tasca fàcil i engrescadora, amb esquemes propers i exemples detallats, explicacions que anaven acompanyades d'una espectacular cinta de casset «minuciosament enregistrada per ell mateix amb tots els sons de l'AFI que a casa els estudiants escoltaven, repetien i memoritzaven» (J. Carrera-Sabaté, comunicació personal), un autèntic luxe en l'era predigital. Igualment, l'anàlisi espectrogràfica resultava un repte difícil de franquejar: interpretar els "sonogrames" (com ell en deia, atès l'aparell d'on provenien), unes taques negres aparentment sense sentit, elaborades amb cura en un sonògraf digital de la casa KAY electromics, model 7800, que cremava, literalment, un paper setinat enrotllat en un cilindre; interpretació que Julià aconseguia que fessin els estudiants amb

estratègies diverses i divertides, moguts per la curiositat i la novetat del que tenien davant (J. Carre-ra-Sabaté). Entrenava, tant estudiants com col·legues que s'hi prestaven, en la pronúncia de topònims forans difícils com Neuschwanstein o Hohenschwangau, i segurament el més difícil, l'inextricable i extravagant topònim gal·lès *Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwllllantysiliogogoch* [lan-vairpɔl, gwɨŋgɨlɔ, gɛrə, χwərn, drɔbɔl, lantə, silɔ, gɔgɔ'go:χ], que passa per ser el nom de lloc més llarg d'Europa (en versió abreujada: Parròquia de Santa Maria a la fondalada de l'avellaner blanc). Evidentment, tot això demanava temps: el temps per conversar que sempre tenia.

Quan ensenyava Gramàtica històrica catalana, als primers 80, va portar els estudiants un pa-rell de vegades al Castell de Mur (encara sense restaurar i gens conegut com a objectiu turístic), per fer-hi una jornada de recreació medieval, amb la condició que s'hi duguessin menús i indu-mentàries de l'època (havent-hi fet un treball previ d'assessorament documental), i sobretot que durant el dinar s'empressin les formes del català medieval que estaven aprenent a classe. No cal dir que les trobades van ser un èxit. Era, a més a més, un bon company de Departament, amb qui no resultava difícil entendre's: i recordo de manera molt agradable la docència compartida durant al-guns anys d'aquesta mateixa Gramàtica històrica catalana, a tres mans, entre Julià, Ramon Sistac i qui això signa. Es va inventar i mantingué durant molts anys les VOCs (d'intrigant semblança fo-nètica amb el nominatiu llatí de "veu"), Visites Obligatòries Concertades, inspirades en els "tuto-rials" anglosaxons, sessions individuals o en petits grups on el professor comprovava el grau de seguiment de l'assignatura, així com s'assegurava de l'adquisició de les eines metodològiques necessàries (en el cas de la fonètica, transcripcions, identificació de figures articulatòries o inter-pretació d'espectrogrames), i de la lògica resolució de dubtes. I posà en circulació aviat el neologisme *cel* per designar el correu electrònic, un acròstic singular que emprava a tot arreu i amb tothom amb qui s'escrivia.

La capacitat d'entendre la fonètica com a part del necessari joc lingüístic l'animava a explorar semblances i diferències curioses entre llengües. Va fer seu el tema de les característiques fonèti-ques que provocaven confusió en els parlants de diferents idiomes, en la línia dels treballs que ad-mirava de Victoria Fromkin sobre errors lingüístics; i es referia molt sovint a les confusions habituals entre sinòfons: com ara les que ocorren entre parelles del tipus *parra/barra*, *palla/balla*, *pera/pela*, *pala/parra* o *poli/boli*. I a propòsit del xinès, en la línia de promoure una millor adequa-ció fonètica dels termes no autòctons, un altre tema que també va fer seu, sempre insistia que, malgrat que el *DIEC* registra la forma plana *pinyin*, hauria de ser *pinyin* perquè en xinès aquest mot és agut: ho havia fet saber a l'IEC, però encara no ha estat corregit (M. R. Lloret, comunicació personal).

Els alumnes coneixien bé aquesta passió pel costat ortològic de la fonètica, i sabien també que l'explorava en diferents direccions; producte, com ell mateix reconeixia, de les classes d'elocució i dicció anglesa de J. C. Wells i de les de logopèdia del Dr. Ashby, a la Universitat de Londres, classes que recollien la tradició britànica de Henry Sweet, suposat model del protagonista del *Pyg-malion* (1913) de l'irlandès Bernard Shaw, i Daniel Jones, model autèntic del professor Higgins. Per això no resulta estrany que els estudiants de Julià recordin molt bé uns enregistraments seus de la frase (que va fer famosa) *La Costa Brava esperona el desig de viure*, pronunciada amb tipus de veu diferents (xiuxiueix, murmur, etc.). Als col·legues ens feia notar, amb mordacitat no exempta d'una suau malícia, que era la seua adaptació de *The rain in Spain stays mainly in the plain* (o la seua variant hispànica, *La lluvia en Sevilla es una pura maravilla*). Aquests exercicis d'ortoèpia els convertiria, amb el temps i l'adequada professionalitat, en una part important de la seua tasca de formació i de recerca.

De manera que la docència i la investigació es van anar alimentant mútuament durant els anys. A principis dels 90 Julià enceta un projecte de llarga volada, amb el suport logístic del Labo-ratori, l'elaboració d'un diccionari de la pronúncia nord-occidental, esperonat al seu torn pel seu

pas pel Departament de Ciències Experimentals i Noves Tecnologies de l'Institut d'Estudis Ilerdencs (IEI). L'any 1994 rep la primera subvenció per al projecte i comença un treball més sistemàtic, que presenta a les Jornades d'Estudi sobre el Nord-occidental celebrades a l'IEI el 1995. Durant els anys següents, combina aquesta feina amb tasques de gestió, amb l'organització de programes de doctorat, i amb la direcció de programes de màster i postgrau, això últim, tota una iniciativa ben original en aquell moment, dissenyada pensant en la seua formació anglosaxona: els resultats són tres programes de doctorat, dels quals dos en col·laboració amb la Universitat Rovira i Virgili, entre 1995 i 2003; tres edicions d'un màster en lingüística aplicada catalana, pensat per a professionals de l'ensenyament de la llengua, correctors i assessors lingüístics; i cinc programes de postgrau que es van estendre fins l'any 2000, més diferents cursos d'especialització: entre d'altres, deu edicions d'un curs d'introducció a la llengua i cultura xineses, que es va anar enriquint en continguts i participació de ponents amb els anys, i que es reprendrien amb èxit en temporades posteriors.

Va col·laborar en el Projecte Studium (1997-1999), una presentació virtual de l'antic Estudi General de Lleida, amb motiu del VII centenari de la fundació dels estudis universitaris a la ciutat. I aquells mateixos anys organitza el primer Congrés de Llengua i Mitjans de Comunicació Orals Nord-Occidentals (1999), conseqüència del seu interès pels aspectes aplicats i ortològics de la fonètica, de la constitució d'un equip de becaris i de l'eclosió del que després anomenaria Projecte de Fonètica Descriptiva Catalana; fruit d'aquesta tasca van ser els llibres *Llengua i ràdio* (2000), *Llengua i mitjans de comunicació* (2000), les actes del congrés lleidatà, i *Llengua i ús a les Terres de Ponent* (2000). A aquesta seqüència productiva cal afegir la *Panoràmica històrica de l'ensenyament de la parla als sords* (1999) i *L'ensenyament del català com a L2. De la teoria a la pràctica* (2000).

La primera dècada del nou segle fou també extraordinàriament productiva. Seu és l'excel·lent capítol sobre *Els sons del català* de la *Gramàtica del català contemporani* (2002). Treballador incansable, va estar acompanyat en jornades, col·loquis (AILLC, 2003; NACS, 2004) i estudis, per becaris i col·laboradors: entre d'altres, Rodolf González, Sílvia Romero i Imma Creus. Va publicar al País Valencià una monografia sobre el llenguatge de la ràdio i la televisió (2004); i el mateix any l'important estudi *El català nord-occidental. Descripció i orientacions ortoèpiques*, amb Romero i Creus. Amb posterioritat al seu *Diccionari de fonètica* (2003), sortiria el manual de *Fonètica aplicada catalana. Dels fonaments a les aplicacions de les ciències fonètiques* (2005), que rebria el Premi Prat de la Riba l'any següent. No va descuidar en aquells anys l'orientació historiogràfica, redactant una introducció a la lingüística catalana per al primer volum de les *Obres Completes de Pompeu Fabra* (2005), o participant en miscel·lànies i revistes sobre Alcover, Moll, el mateix Barnils i Fabra. Tot compte fet, s'havia integrat en el Projecte Alcover, dirigit pel Dr. Nicolau Dols entre el 2001 i el 2004, i entre 2005 i 2008 va continuar fent aportacions sobre Fabra.

Amic de les col·laboracions i sabent fer servir els recursos que coneixia, a més de la preparació de materials didàctics sobre fonètica durant les darreries dels 90, va realitzar tasques d'assessorament per a Microsoft (2002-2004), el Termcat (des del 2005), la Casa de les Llengües (2006), o la Corporació Catalana de Mitjans de Comunicació (en ocasió dels Jocs Olímpics del 2008, que s'havien de celebrar a Xina), sempre en afers relacionats amb fonètica i ortoèpia, especialment en el terreny de l'adequació i la pronúncia de termes forans; i va contribuir amb cursos especialitzats a la UIB, la UB o la URV sempre que tenia ocasió, o col·laborant en el Postgrau de Correcció i Assessorament Lingüístic de la UAB. De manera sorprenent, i primer amb el suport del Servei Lingüístic de la UdL, i després volant pel seu compte, va reprendre les conferències i els cursos d'introducció al xinès mandarí, fins l'important cicle *Visions de la Xina: cultura mil·lenària*, el 2008, que va arribar als 70 matriculats, i que després materialitzaria en un llibre l'any següent.

Va rebre un informe positiu l'any 2002 per concórrer a una càtedra, que el Departament va sol·licitar l'any 2003, però que l'aparició de la LOU, diferents desballestaments pressupostaris i les típiques inèrcies administratives van retardar pràcticament sis anys. Mentrestant, havia superat amb èxit un infart, i havia completat una carrera variada i engrescadora, plena de giragonses, *guanxi* (bones relacions) i saviesa lingüística enciclopèdica, digna de sana enveja, que combinava amb bon humor i sovint amb empipaments que no li feien perdre la malícia o la ironia. Va guanyar la merescuda càtedra l'abril de 2009. Home de records i de fidelitat, sempre esmentava entre les deu fites de la seua recerca (totes recollides ací) el seu primer treball de fonètica sobre els sons oclusius de l'anglès i el català, elaborat a la Universitat de Londres i publicat a *Estudi General* (Girona, 1981), sota la direcció d'A. Fourcin, pioner en recerca glotogràfica.

Entre aquests deu aconseguiments no en consten dos que modestament crec que valdria la pena subratllar, per destacar l'amplària de perspectives de Julià i per l'interès en si de les aportacions: es tracta de la traducció al català del famosíssim estudi sobre la diglòssia de Ferguson, que va eixir al darrer número de *Quaderns de Ponent* (1983), en plena expansió de la sociolingüística a les universitats catalanes, i que avui caldria almenys tenir a l'abast a internet; i en segon lloc, una singular recreació, fruit del seu gust per l'acrònim i l'adaptació terminològica, dels components del fet comunicatiu descrits per Dell H. Hymes, resumits, en anglès, en la sigla SPEAKING; la recreació de Julià, enfront d'altres més difoses en sociolingüística i pragmàtica (com ara PARLANIT, *sic*) evocava el mot CONVERSA (per ordre: Clau, *keys*; Objectius, *ends*; Normes, *norms*; Via, *act sequences*; Eines, *instrumentalities*; Rol, *participants*; Situació, *situation*; Adaptació discursiva, *genre*). M'ho va contar entusiasmat, va incloure la proposta en un estudi sobre didàctica textual que va publicar a *Articles*, 21 (2000), però que jo sàpiga va passar desapercibuda. El truc consistia a desordenar les peces de l'acrònim original i cercar els mots catalans escaients, de manera que el resultat fos un mot nou pertinent: i així va ser, un èxit de joc i de contingut, però almenys aquesta vegada, no de difusió. En volia deixar constància ací, per la seua originalitat i perquè es tracta d'una peça ben particular i pertinent, com ocorre també amb la traducció de *Diglossia* de Ferguson.

Aniré tancant aquesta evocació recordant dos importants circumstàncies que Julià va saber aprofitar i fer créixer amb èxit, vinculades a la Universitat de Lleida i al nostre Departament. La primera, quan el Rector de la UdL li va demanar que assumís la direcció de la Càtedra d'Estudis Asiàtics, inaugurada l'1 de febrer de 2013 i amb Eugeni Bregolat, exambaixador d'Espanya a la República Popular de la Xina, i avui doctor honoris causa del nostre claustre, com a president honorari; des de la qual va continuar amb la seua tasca de difusió de la llengua i la cultura xineses a través de múltiples cicles de conferències, col·laboracions (amb l'Institut d'Estudis Ilerdencs, l'Institut Confuci, o la Universitat de Tianjin) i intercanvis universitaris (I. Creus, comunicació personal). Entre d'altres aportacions, m'agradaria esmentar una de les seues darreres publicacions, *L'estandardització del català i del xinès. Processos paral·lels?* (Lleida, 2019), que ha aparegut també en versió anglesa; i la codirecció amb Maria-Rosa Lloret de la tesi de lingüística contrastiva de Wan Liyun sobre l'estructura sil·làbica del català i del xinès estàndard (2019).

La segona, i no pas la menys important, és la institució del Premi Internacional de Recerca Joan Solà, a qui havia promogut i apadrinat com a honoris causa a la UdL el 2009. Amb la seua esposa i col·laboradora, la professora Imma Creus, van saber teixir complicitats amb l'Ajuntament de Bell-lloc, la Diputació de Lleida i la UdL per a la creació el 2010 d'un premi bianual per guardar investigacions en filologia catalana, en record i homenatge al lingüista del Pla d'Urgell, finat dissortadament aquell mateix octubre. Amb Joan Solà, l'unia una antiga relació (que es remunta als primers estudis de Filosofia i Lletres a Girona) que va conrear durant els anys; i tots dos van mantenir una amistat ferma, consolidada per l'admiració mútua. En l'edició del Premi de 2020, la sisena, aquest ha estat atorgat a l'estudiosa i investigadora lleidatana Ares Llop, la tesi

de la qual aborda d'una manera molt avançada la temàtica de la negació, que fou fa molts anys justament el tema de la tesi doctoral del Dr. Solà. Al costat de la dedicació a aquestes dues empreses apassionants i meritòries que he esmentat, la Càtedra d'Estudis Asiàtics i el Premi Internacional Joan Solà, que compta amb l'honor de tenir totes les obres guanyadores publicades, un autèntic llegat per a la lingüística del país, Julià va continuar participant en recerques col·lectives sobre filologia catalana, ara en anglès, com al *Manual of Language Acquisition*, amb el capítol sobre el català (2014), o al *Manual of Catalan Linguistics*, amb una aportació sobre la història de la lingüística catalana (2019); o amb importants treballs propis, com el seu darrer *Un segle de lingüística catalana: de la Lletra de convit a la GCC (1901-2002)* (2019); i, per descomptat, en diferents propostes sobre neologismes i adaptacions ortològiques, com ara un darrer article les proves del qual encara va poder corregir, per al projecte NADIC de neologia coordinat des de l'IULA (I. Creus).

La recent defunció de Joan Julià ha merescut un dels textos (electrònics) més bonics que s'han publicat a la UdL, un encomi pòstum en llatí realitzat pel Dr. López López, on s'hi deien coses com aquestes:

Voluptatem capere, hoc et illud e Catalauniensi lingua in linguam Romanam ex vertendo, solebamus, id est quomodo Latine, haec locutio nostra sive illa dici posset, ex arguendo; vel de quisquiliis, ad vulgarem sermonem Latinum pertinentibus, ex disserendo, aut de similibus ad historicam grammaticam [...] Tu, Iohannes, magister proprietatis verborum fuisti, id est artis accurate commodique dicendi atque scribendi: in perpaucis, qui hac arte nulla studiorum ratione permissa eminent, numeraris, et sic evenit ut, catastrophae quam patimur more, constitutio nulla Philologiae, rationali philosophia funditus sublata, proprietatis artem doceat.

[Sempre ens enredàvem, tu i jo —plaentment—, en assumptes d'equivalències llatines o de retroversió (com posar en llatí aquesta o aquella clàusula), o bé en minúcies de llatí vulgar i, en general, en qüestions de gramàtica històrica [...]. Joan: tu vas ser un mestre de la *proprietatis*, que és l'art de dir i escriure les coses de manera exacta i oportuna; no n'he conegut gaires com tu en aquesta especialitat no autoritzada en els plans d'estudis i que, en lògica perversa, en el daltabaix que patim, cap pla d'estudis de Filologia no aconsegueix d'ensenyar.] (matias.lopez, cel 4-8-20, udl-info@l·listes)

Tenia una personalitat original, crec que he dit ja que afable i apassionada alhora. Treia temps per treballar en sonets acròstics, com un acurat entreteniment, part inseparable de la seua bonhomia: «Quin homenot té aquell nas al clatell! / Era una gran nàpia colossal, / velam ventrut quan bufava mestral, / era més que el casc de l'immens vaixell. / Deu Cyranos no podien amb ell, / obertures on niava el pardal.» (*Revista de Girona*, 238, 2006). Quan el vaig conèixer, em va fer tres preguntes tipus test, abans de considerar si em contractaven a l'Estudi General de Lleida; crec que en vaig fallar una, la resposta correcta era Ulan Bator. Sembla que havíem de comunicar al Consell de Departament del dia 9 de juliol de 2020, de manera conjunta, la nostra pròxima jubilació. Però ell no hi va ser a temps: ens va deixar sobtadament un dia abans, el dimecres 8. Faig ací meues les paraules del Dr. López en una llengua que li era tan pròxima: *sit Belli Loci terra Ilerdensis tibi, Gerundensi genere nato, levis*.

Amadeu VIANA SAN ANDRÉS
Universitat de Lleida